

U 70/2022 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ytterligare anpassningar av sammanhållningspolitiken (FAST-CARE)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 29 juni 2022 till förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1303/2013 och (EU) 2021/1060 vad gäller ytterligare flexibilitet för att hantera konsekvenserna av Ryska federationens militära angrepp (COM(2022) 325 final) samt en promemoria om förslaget.

På grund av den brådskande situationen överlämnades först en E-utredning om förslagen (E 87/2022 rd) som koordinerats inom statsrådets samordningssystem.

U-skrivelsen innehåller inga nya ståndpunkter i förhållande till E-utredningen.

Helsingfors den 1 september 2022

Näringsminister Mika Lintilä

Konsultativ tjänsteman Petri Haapalainen

ARBETS- OCH NÄRINGSMI-
NISTERIET

PROMEMORIA EU/2022/0768

1.9.2022

FÖRSLAG TILL FÖRORDNING OM ÄNDRING AV EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNINGAR (EU) NR 1303/2013 OCH (EU) NR 2021/1060 VAD GÄLLER YTTERLIGARE FLEXIBILITET FÖR ATT HANTERA KONSEKVENSERNA AV RYSKA FEDERATIONENS MILITÄRA ANGREPP FAST (FLEXIBELT STÖD TILL TERRITORIER) – CARE

1 Bakgrund

Kommissionens förslag är en fortsättning på de anpassningar som redan gjorts i förordningarna om sammanhållningspolitiken för att lindra konsekvenserna av Rysslands militära angrepp (U 30/2022 rd, tidigare behandling E 26/2022 samt U 34/2022 rd, tidigare behandling E 36/2022 rd). Medlemsstaterna understödde att förslagen till förordningar antas i enlighet med kommissionens förslag:

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/562 om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 223/2014 vad gäller sammanhållningsinsatser för flyktingar i Europa (Care) trädde i kraft den 8 april 2022.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/613 om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 223/2014 vad gäller ökad förfinansiering med React-EU-medel och fastställandet av en enhetskostnad (Care 2) trädde i kraft den 14 april 2022.

Enligt Europeiska rådets slutsatser i maj har Europeiska unionen och dess medlemsstater gett skydd åt miljontals flyktingar som flyr från kriget i Ukraina och står också fast vid sitt åtagande att välkomna och skapa trygghet åt dem, inbegripet genom att hjälpa grannländerna. Europeiska rådet uppmanade kommissionen att lägga fram nya initiativ till stöd för denna insats inom ramen för den fleråriga budgetramen (EUCO 10/22, punkt 10).

Utifrån Europeiska rådets slutsatser i maj lade kommissionen fram ett nytt lagförslag om ytterligare flexibilitet inom sammanhållningspolitiken för att hantera konsekvenserna av Rysslands angrepp. Till grund för kommissionens förslag ligger bland annat sammanhållningsländernas krav på ytterligare flexibilitet för att komplettera paketen Care och Care 2 samt de baltiska ländernas önskemål om mer hjälp för krigsflyktingarna från Ukraina.

Kommissionen lade fram lagförslaget COM(2022) 325 final den 29 juni 2022 i samband med meddelandet COM(2022) 324 final. Detta Fast Care-förslag föredrogs i Coreper den 29 juni. Kommissionen uppmanade rådet att anta förslaget så snabbt som möjligt. Kommissionen föreslog att ändringarna antas skyndsamt med avvikelse från den behandlingstid på 8 veckor som avsatts för de nationella parlamenten.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

Hittills har uppskattningsvis cirka 6,2 miljoner hjälpbehövande människor flytt Rysslands aggression till unionens medlemsstater, och många medlemsstater drabbas till följd av kriget också av arbetskraftsbrist, problem i leveranskedjorna samt stigande priser och energikostnader. Situ-

ationen påverkar genomförandet av programmen inom sammanhållningspolitiken och försämrar medlemsstaternas möjligheter att betala stödmottagarna för deras projekt. Därför föreslår kommissionen anpassningar av genomförandeakterna för sammanhållningspolitikens programperioder 2014–2020 och 2021–2027 inom ramen för de årliga anslagen för åtaganden och betalningar i den fleråriga budgetramen. De ändringar som kommissionen föreslår ändrar inte beloppet av medlemsstaternas totala programmedel och förutsätter inga ändringar i programmen.

Kommissionen föreslår att en ytterligare förfinansiering på 0,5 procent betalas ut 2022 och 2023 från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden (ESF) och Sammanhållningsfonden. Höjningen av förfinansieringen gäller inte Interregprogram. Kommissionen föreslår också att det ska bli möjligt att göra små överföringar inom fonderna utan förhandsgodkännande av kommissionen. En EU-medfinansieringsgrad på 100 procent ska fram till slutet av juni 2024 kunna betalas utan kommissionens förhandsgodkännande för ett separat prioriterat område som fastställts för integrationen av tredjelandsmedborgare. Därefter ser kommissionen över bestämmelsen. Stöd från de tre ovannämnda fonderna ska kunna användas för att hantera migrationsutmaningar till följd av Rysslands anfallskrig, och stöd från Europeiska havs- och fiskerifonden för att hantera konsekvenserna av Rysslands anfallskrig, också i projekt som redan genomförts. Flyktinginsatser ska också kunna stödas med oanvända anslag för 2014–2020 från Sammanhållningsfonden i enlighet med strukturfondsreglerna, förutsatt att vissa villkor uppfylls. I den enhetskostnadsmodell för tillfälligt skydd som tillämpas på betalningsrörelsen mellan medlemsstaten och kommissionen ska enhetskostnaden per flykting enligt förslaget höjas från 40 euro till 100 euro per vecka i högst 26 veckor. Insatserna ska kunna genomföras utan att geografiskt begränsas till programområdet, och även andra smärre regler om rätten till stöd anpassas. Vid avslutningen av programperioden 2014–2020 tillåts inom prioriteringarna högst 15 procent flexibilitet jämfört med de fastställda bidragen i det godkända programmet, i stället för nuvarande 10 procent. Oavslutade projekt från programperioden 2014–2020 får fortsätta på vissa villkor under programperioden 2021–2027 om kostnaderna överstiger 1 miljon euro och om projektet inletts innan kommissionen lade fram sitt förslag till ändringsförordning den 29 juni 2022.

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitetsprincipen och subsidiaritetsprincipen

Artikel 177 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), ordinarie lagstiftningsförfarande (beslut med kvalificerad majoritet).

I artikel 177 i EUF-fördraget föreskrivs det att Europaparlamentet och rådet, genom förordningar i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och efter att ha hört Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, ska fastställa strukturfondernas uppgifter, huvudmål och organisation. Enligt samma förfarande ska också de allmänna regler fastställas som ska tillämpas på fonderna och de bestämmelser som behövs för att säkerställa deras effektivitet och samordningen av fonderna med varandra och med andra befintliga finansieringsorgan. Enligt samma förfarande upprättad sammanhållningsfond ska lämna ekonomiska bidrag till projekt på miljöområdet och till transeuropeiska nät inom infrastrukturen på transportområdet.

Kommissionen föreslår liksom i de tidigare Care-förslagen att man på grund av att ärendet är brådskande avviker från den tidsfrist på åtta veckor som föreskrivs i artikel 4 i protokoll nr 1 om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen, fogat till EU-fördraget, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergige-

menskapen. Motiveringen är det brådskande behovet av att minska trycket på de offentliga finanserna, så att medlemsstaterna kan fortsätta att stödja den ekonomiska återhämtningen. Ändringsförordningen avses träda i kraft skyndsamt dagen efter att den har offentliggjorts.

Under den fortsatta behandlingen kan man be rådets juridiska avdelning ge sina synpunkter på de principer som iakttas vid bedömningen av hur brådskande ett ärende är samt tillämpningen på det lagförslag som nu lagts fram. Även om rådet ska kunna behandla aktuella EU-ärenden under alla omständigheter är det viktigt att EU-ärenden bereds tillräckligt omsorgsfullt. De nationella samordningssystemens väsentliga aspekter, såsom tryggheten av de nationella parlamentens påverkansmöjligheter, får inte hamna i skymundan.

Inga befogenheter föreslås delegeras till kommissionen.

Enligt statsrådets uppfattning är den rättsliga grunden korrekt. Statsrådet anser att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen och subsidiaritetsprincipen.

4 Förslagets konsekvenser

Kommissionens förslag har inga direkta konsekvenser för innehållet i Finlands strukturfondsprogram för programperioderna 2014–2020 och 2021–2027.

Förslagen påverkar inte budgeteringen av den nationella andelen av programmedlen och ändrar inte programmets totala ramar.

Kommissionens förslag påverkar inte de årliga anslagen för åtaganden och betalningar i EU:s fleråriga budgetram eftersom ingen tilläggsfinansiering föreslås.

De föreslagna ändringarna i förfinansieringen för programperioden 2021–2027 ökar anslagsbehovet med totalt 3,486 miljarder euro åren 2022–2023 och minskar i motsvarande mån behovet under senare år, vilket innebär att den samlade effekten är budgetneutral.

Kommissionen bedömer senare utifrån medlemsstaternas reviderade utgiftsprognoser om den ytterligare förfinansieringen för 2023 (1,743 md euro) kräver att budgetutkastet ändras, och behandlar då ärendet separat i en ändringsskrivelse. Rådet och parlamentet förhandlar om EU:s budget för 2023 och beslutar om helheten i november–december.

Förslaget som helhet ökar inte Finlands betalningar till EU.

4.1 Konstitutionella konsekvenser och Ålands ställning

Förordningarna är direkt tillämplig rätt i Finland (inklusive Åland). Landskapet Åland utarbetar egna program som det självt förvaltar.

5 Behandling av förslaget i Europeiska unionens organ och andra medlemsstaters ståndpunkter

Kommissionens förslag föredrogs i Coreper den 29 juni. Rådets förhandlingsmandat godkändes i Coreper den 20 juli 2022. Medlemsstaterna understödde att förslagen till förordningar antas i enlighet med kommissionens förslag, under förutsättning att även Europaparlamentet godkänner förslaget utan ändringar. Europaparlamentet har ännu inte fastställt sin ståndpunkt (väntar på första behandlingen).

6 Nationell behandling av förslaget

Fast-Care är en fortsättning på de lagändringar inom sammanhållningspolitiken som gjordes tidigare under våren till följd av Rysslands militära angrepp:

U 30/2022 rd. CARE: Stora utskottet den 16 mars 2022 (SuVP 12/2022 vp): Utskottet omfattar i enlighet med fackutskottets ställningstagande statsrådets ståndpunkt.

U 34/2022 rd. CARE 2: Stora utskottet den 1 april 2022 (StoURS 39/2022 rd): Utskottet omfattar i enlighet med fackutskottets ställningstagande statsrådets ståndpunkt.

Fast-Care: Sektionen för regional- och strukturpolitik (EU4) under kommittén för EU-ärenden: behandling baserad på förhandsuppgifter den 20 juni 2022 (stor sammansättning) och skriftligt förfarande den 30 juni–1 juli 2022 (begränsad sammansättning).

7 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet Finlands ståndpunkter till de tidigare Care-förslagen framgår av skrivelserna U 30/2022 rd och U 34/2022 rd.

Statsrådet anser att det är viktigt att unionen vidtar gemensamma åtgärder för att bistå de krigsflyktingar som behöver hjälp på grund av Rysslands militära angrepp.

Statsrådet betonar att nya EU-finansieringsinstrument och program ska inrättas endast om det inte är möjligt att svara på aktuella utmaningar inom ramen för de bestående befintliga instrumenten och deras mål.

Statsrådet stöder kommissionens förslag att möjliggöra en flexiblere användning av de medel från sammanhållningspolitiken som redan allokerats till medlemsländerna men ännu inte bundits till projekt till nya insatser för att svara mot de migrationsutmaningar som beror på Rysslands militära angrepp.

Kompletterande ståndpunkter till Fast-Care-förslaget:

Statsrådet kan godkänna kommissionens förslag om en ökning av förfinansieringen inom sammanhållningspolitiken åren 2022 och 2023. Statsrådet betonar dock att det är fråga om en tillfällig och extraordinär åtgärd. Statsrådet betonar vidare att eventuella konsekvenser för EU:s budget bör 2023 beaktas och att beslut om dem fattas av rådet och parlamentet inom ramen för det normala budgetförfarandet.

Statsrådet kan också godkänna kommissionens förslag om att för flyktinginsatser fram till 2024 slopa den nationella medfinansieringsskyldigheten som kompletterar EU-finansieringen, med beaktande av de oförutsägbara ekonomiska konsekvenserna av den exempellosa situationen. Statsrådet betonar dock att det är fråga om en extraordinär åtgärd.

Finland kan också i övrigt godkänna begränsad ytterligare flexibilitet på EU-nivå i enlighet med kommissionens förslag som en del av de nödvändiga åtgärder som behövs för att snabbt lindra konsekvenserna av Rysslands militära angrepp.

U 70/2022 rd

Om förslaget innehåll ändras i samband med rådets behandling kan statsrådet med anledning av de exceptionella omständigheterna och den brådskande situationen bedöma och godkänna ändringarna med beaktande av Finlands helhetsintresse.